

Az ország legurbanizáltabb térsége Csongrád megye

Sándorfalva várossá lett

Kilencre növekedett Csongrád megye városainak száma: Sándorfalva július 1-jétől város. Így aztán megyénk az ország legurbanizáltabb térsége. A városiasodás, a városiasítás nemzetközi trend, de az urbanizáció előnyeit és nyégeit helyben kell kihasználni és elcsenzetni – ezentúl Sándorfalván is.

A Magyarország városai című könyv két kötete hever a könyvtár pultján, mikor tegnap villám látogatásra érkezünk megyénk legújabb városába, az amúgy 126 éves Sándorfalvára.

– A következő kiadásban már mi is szerepelünk – mondja *Pa-sinszkiné Komjáthy Éva* könyvtáros, a helyi újság, a Sándorfalvi Kisbíró felelős szerkesztőjeként pedig mutatja a júniusi szám címlapját, melyen a címert keregetezi a büszke kijelentés: „Sándorfalva város”.

A zöld meghódítása

Szétárad a város, kiterjedése egyre nő, s e nemzetközi jelenség íthton azt jelenti, hogy már minden második magyar városban él – magyarázza *Timár Judit* geográfus. A szegedi Közművelődési Nyári Egyetem egyik előadójaként a fogyasztói társadalom sajátjának nevezi, hogy természetközeli, csendesebb környéken vásárol magának telket és ingatlant, aki anyagilag ezt megteheti. Ugyanakkor az épített környezet átalakítása és kiterjesztése a töke körforgásának része.

A várossá nyilvánítást a sándorfalvi önkormányzati képviselő-testület kezdeményezte, erről tavaly januárban közmeghallgatást tartott. A múlt évben nem, idén viszont politikai támogatást nyert a pályázat.

– A 60-as évekig csökkent, azóta folyamatosan nő a sándorfalviak száma, jelenleg a megyében ez a hatodik legnépesebb település – magyarázza a polgármester, *Darázs Sándor*. Az első telkeket 1983-ban osztották, a jómódúnak számító építkezők elsősorban Szegedről érkeztek. Ugyanakkor a kiskertekbe, a „szegény emberek üdülőibe” az utóbbi tizenöt-husz évben több megrokant anyagi helyzetű nyugdíjas, munkanélküli költözött.

Tősgyökeresek és gyűttmönk

Konfliktusokat szül a városiasodás – véli *Timár Judit*. A kialakuló úgynevezett elővárosokba ugyanis az is kiáramlik a centru-

Egyre többen élnek Sándorfalván

Fotó: Gyenes Kálmán

VÁROSI LAKOSKÉNT ÉBREDTEK

Sándorfalva lakói június 30-án még mint falusiak hajtották álomra fejüket, július 1-jén mint városiakok ébredtek. A köztársasági elnöknek a Magyar Közlönyben most megjelent határozata 15 települést, köztük Sándorfalvát várossá nyilvánította. A Szegedtől 14 kilométerre elterülő, 8 ezer 200 fős település életében új korszak kezdődik, s bár a városavató ünnepséget csak augusztus 20-án tartják, az ott élők már tapasztalják, mit jelent az urbanizáció.

mokból, aminek és akinek nem örülnek a helyiek. Az út- és vezetékhálózat fejlesztés, vagy a szolgáltatások bővülése nem zavaró, annál inkább az lehet az ezzel járó környezetterhelés, például a korábban tiszta levegő, vagy a közlekedésmentes és érintetlen környezet romlása. A tősgyökeresek és a gyűttmönk együttélése azért sem mentes a feszültségektől, mert ütközik a hagyományos életforma a városból hozottal. Átalakítja a helyi társadalmat, a helyi kultúrát, mikor a tehetősebb középosztályt követően azok költöznek ki a városból, akik ott eladósodtak, munka nélkül maradtak, s lumpenekké váltak.

A nagyközségben a falusi hagyományok mellett a városi szokások is megjelentek – például a kertgazdálkodásban, az állattartásban, a kulturális igények megváltozásában. Az itteni 20 civil szervezet közül a községi hagyományokat ápolja például a Budai Sándor Citerazenekar, vagy a bollenap megrendezője. A városias jelleget jeleníti meg az olyan új, Guinness-rekordokat döntő ötlet, mint a 133,5 méteres kolbász, a 131 méteres fonott kalács készítése.

– Ha rendesen dolgozik, hamar elfogadják a beköltözőt – véli özvegy *Tari Józsefné*, aki 35 éve Algyőről került Sándorfalvára, elégedett a boltokkal, s reméli, a városi ranggal több támogatással még jobban fejlődik választott otthona.

Város vagy előváros?

Sándorfalva mint nagyközség az úgynevezett fejlettségi mutató alapján a megye 60 települése közül a 7. volt, az itteni nyolc város közül csak három, Szeged, Váshely és Szentest előzte meg.

Az alapellátáson túl olyan szolgáltatások is léteznek, melyek nem jellemzőek egy községben. Példaként említi a polgármester a kiterjedt bolthálózatot, az iparosok nagy számát, a mozit, a Budakalász gimnázium kihelyezett tagozatát, a négy net-szolgáltató jelenlétét.

– A mikrotérségi szerepkört, a várossá válás fontos feltételét kialakítani Szeged közelsége miatt nagyon nehéz – ismerteti *Darázs Sándor*. – De e téren előrelépést jelent, hogy működik itt rendőrső – Szatymazra és Dócsa is kiterjedő hatáskörrel, május óta pedig az okmányiroda – a

szatymaziakat, s később a dóciakat is szolgálva.

A városiasággal járó, de Sándorfalván még hiányzó feltételek sora hosszú, hiszen a helyi gazdaság gyenge, a rendszerváltozással együtt szűntek meg ide települt gyáregységek, itteni szövetkezetek. A munkahellyel rendelkezők közül a nagy többség ingázik – Szegedre. Legfajóbb pont a szennyvízcsatorna-hálózat és -tisztító hiánya. Ez az ipar-telepítést ugyanúgy hátráltatja, mint az, hogy a települési belterület határának 60 százaléka tájvédelmi körzet.

Mérlegen a rang

– Önálló arculatú település, nem Szeged alvó- vagy elővárosa lesz Sándorfalva – véli a polgármester.

Az önkormányzat pályázati támogatást remél a szennyvízhálózat megépítéséhez, de kész a multifunkcionális művelődési központ, a sportcsarnok, a 12 tantermes általános iskola terve is. Takarékosan gazdálkodtak, így létrehoztak pályázati önerőhöz szükséges pénzalapot, de mivel kicsi az iparüzési adóbevétel, az is számít, hogy a városi ranggal nő a fejkvóta. Ebben az évben 14-15 millió forint pluszt kaphatnának. Igaz, ezt el is vinnék a városi ranghoz tartozó közösségi szolgáltatások, így például az okmányiroda működtetése, a gyámhivatal megteremtése. De a polgármester lendülete töretlen: fejlesztési ötleteit 70 pontba rögzítette, 18,5 milliárd forint értékűre taksálja, megvalósítani 2012-ig reméli.

ÚJSÁSZI ILONA

A Libalegelő zöldje

Szegeden már régtől fogva nem legeltettek libákat, amikor még a köznyelv Libalegelő néven jegyzett egy bizonyos területet. Labdát szoktak kergetni ott a gyerekek, senki és semmi nem zavarta őket. Amikor végre eljutottunk újra odáig, hogy egészségünk védelmére is áldozhattunk ismét, a célszerűség is azt diktálta, erre terjedjen a klinikák sora. Kockázatos terület ez, föltehetően még az ős-Duna hordta ide azt az altalajt, amelyik nagyon nem állhatja a magas házakat.

Ugorjunk egyet! Megint az a hír ver el hozzám, nem is tudom, milyen útvonalon, hogy ne legyen szabad természetromboló szándékokkal hozzányúlni a még megmaradt területhez. Zöldeknek szokták magukat is nevezni a természet védői, és testestül-lelkestül mellettük állnék magam is. Nemcsak általában, de tételesen is. Amikor a Rákóczi teret kihalították a megyeháza céljaira Szeged szép tereiből, akkor is belesajdult az én szívem is, és védenék minden négyzetcentimétert magam is. Ahogy rozoga házak elbontásával tűnt el az egykori Ipar utca is, hogy helyet adjon a klinikasor épületeinek, az lenne a legjobb, ha a bővülést most is ezzel a módszerrel segítenék.

Legjobb lenne, de nincsen lebontanivalónk. Az pedig valóságos követelmény, hogy a klinikák valóságos borkorlátesítményként egymás elérhető közelségébe települjenek. Egyik intézetből a másikba vizsgálati céllal szállítható betegek szempontjai első parancsolatként állnak elélnk. Akit téli zimankóban toltak már át egyik intézetből a másikba, az tudja legjobban, miről beszélék. Jobb lenne, persze, ha végre egy tömbben lehetne a régióknk ellátásában nélkülözhetetlen összes klinikánk, pusztán szervezési módszerekkel sok-sok pénzt lehetne megtakarítani így, és a gyógyítás is eredményesebb lehetne, de egyelőre több akadály is van ennek. Az egyik: a laza altalaj még mindig nehezen viseli az épületmonstrumokat, a másik pedig, hogy pénzügyileg is állandóan süllyedőfélben vagyunk. Az új klinikát is négyszázttíz ágyra tervezték eredetileg, aztán még a tervezőasztalon kezdték körbepagolni. A korszerű vizsgálati módszerek helyigénye azóta is egyre zsugorítja a betegágyak számát.

Pénz nélkül ne szárnyaljon az építés.

Ha vannak is természetvédők, akik szeretnék bíbickocogóként látni újra a Libalegelőt, azt ajánlanám, gondoljanak bele jobban. Ha éppen úgy hozná a sors, hogy őket érné el – mondjuk a leghétköznapibbat – a vakbélgyulladás, jó néven vennék-e, ha a madárfütytő borkor alá tennék ki? Égetően sürgető földadat gyógyítóhálózatunk korszerűsítése, az új vizsgálati módszerek is új gépeket és új helyeket követelnek. A madarak könnyebben röppennek arébb, akár a körtöltésen belül is találnak még életteret maguknak. Magam inkább azért esedeznék, hogy az évtizedek óta dédelgetett klinikafejlesztések végre megvalósulhassanak.

Ismétlem, a madárfütytő borkor alja sokszor kevés a gyógyításra.

H. D.

Nemzetközi arany Balatonaligáról

Szegedi grillbajnokok

MUNKATÁRSUNKTÓL

A balatonaligai Club Aligában megrendezett VII. grillvilágbajnokságon és a VI. magyar grillbajnokságon több elismerést is szerzett a szegedi és budapesti (ám szegedi származású) szakácsokból álló Grill Peace fantázianévű csapat. A versenyzőknek óránként öt meghatározott ételt kellett elkészíteniük. A csapat két tagja, *Ferenzi Dezső*, a szegedi Roosevelt téri halászcserda üzletvezetője és *Vass Tamás*, a Vendég-Látók Szegedi Egyesületének elnöke büszkén mesélték, hogy a nemzetközi versenyben, több mint 40 induló közül az ő társaságuk a „kevés húsu sertésborda” kategóriában aranyérmet érdemelt ki, a mezőnyben pedig a nyolcadik helyet szereztek meg. A magyar versenyben hal és desszert kategóriában első helyet érték el.

Vass Tamás szerint egy évvel ezelőtt azzal a céllal alakult az egyesület, hogy képviseljük Szegedet. A zsűri a látványos show-elemeket is díjazta, a sikerben benne van, hogy a csapatot *Frenkie Látó* és négytagú zenekara is elkísérte.

A szegedi roma közösségi ház életben tartása a tét

Csellengés helyett igényes programokat kínálnak

Roma gyerekek zsbonganak a szegedi Amaro Kher Közösségi Házban, a Cserepes soron. Szabadidejükben foglalkoznak velük szakemberek – elhivatottságból, fizetés nélkül. De pusztán lelkesedésből ezt sem lehet túl sokáig csinálni. Vajon kihal-e a tavasszal átadott ház?

Csak úgy visszhangzik a jókedvű hangoskodástól a tavasszal megnyílt, szegedi Amaro Kher Közösségi Ház. Nem csoda, hogy visszhangzik: berendezésre alig-alig futotta, jószerével az ürességtől kong. A jelenlévő szakemberek azonban még így is biztosítják a gyerekek foglalkoztatását. – Igyekszünk ide szokattni őket. Hogy tudják, itt is eltölthetik szabadidejüket, ráadásul értelmesen-hasznosan – mondja *Balogh Valéria*. Szabadidejében, fizetség nélkül tevékenykedik itt, éppúgy, mint *Tiszai Annamária*. *Kun Zsuzsanna*, az SZTE Juhász Gyula Tanárképző Főiskolai Karának hallgatója – egyébként joghallgató is – nyári gyakorlaton vesz részt az Amaro Kherben. De a nyári gyakorlat nem pusztán nyári gyakorlatot jelent – szinte sugárzik róla az elhivatottság.

Vajon meddig tevékenykednek itt emberek merő lelkesedésből, vajon „rászoknak-e” a Cserepes sori és környékbeli roma gyerekek arra, hogy csellengés helyett inkább járjanak az egyébként épp nekik megnyílt közösségi házba? Lesz-e miért ide járniuk? A kérdés azután merül föl bennünk, miután Vi-

rág *Zsoltól*, a ház vezetőjétől és *Jakab Józseftől*, a Szegedi Cigány Kisebbségi Önkormányzat elnökétől megtudjuk: itt bizony mindenki mindent java-dalmazás nélkül csinál. – Bárcsak biztosítaná a város, legalább részben, két-három szakember fizetését! – fogalmaz a ház vezetője. Ennél kisebb befektetéssel ennél nagyobb eredményt nem is lehetne elérni: roma gyerekek száza indulhatnának meg az integrálódás felé az itt jelenüket-jövőjüket megtaláló, elhivatott szakemberek segítségével.

A ház rezsijét a kisebbségi önkormányzat állja – ám további berendezésére-főlszerelésére már nincsenek anyagi forrásai. – Minden anyagi-tárgyi támogatás óriási jelentőségű lenne a ház számára – használt számítógéptől kezdve a gyermekjátékokon át bútorokig – mondja *Tiszai Annamária*, már két ízben is nyert a szegedi önkormányzattól támogatást gyermekfoglalkoztatásra. Hozzáteszi: jelenleg is sok Amaro Kheres pályázat van beadva különböző szervezetekhez. *Balogh Valéria* föl hívja a figyelmet: az adományok, illetve a pénzösszegek sorsát az adományozók figyelemmel kísérhetnék – az Amaro Kher mindennel hosszú távon elszámol. Ha sikerülne folyamatos programokkal a főlszereltség biztosításával életben tartani a közösségi házat, a roma gyerekek nem „vadulnának vissza”, ellenőrizetlen körülmények közé, csoportosan csellengőként, az utcára.

F. CS.

A házban jól érzik magukat a gyerekek

Fotó: Karnok Csaba